

Bordás Ferenc

Kevés életpálya kívánja meg annyira a teljes emberi odaadást, mint az orvosi. Mégis számos orvos fordul hivatása mellett az irodalom és a művészet tájai felé, ahol gyakran kimagasló alkotásokkal gazdagítja az emberi kultúrát. E végtelenül hosszú sorból legyen szabad példaképpen az író Bulgakov és a szobrász Medgyessy nevét említeni. Természetesen: nehéz egy időben két úrnak szolgálni, különösen akkor, ha az alkotási vágy elemi erővel jelentkezik — és a döntő választás rendszerint Aesculapius mesterségének rovására megy. Keveseknek adatott meg az az energia és szívós kitartás, amelynek birtokában mindkét területen helyt tudnak állni életük egész folyamán: gyógyítanak és alkotnak is. Bordás Ferenc ezt teszi.

A művész (lakik: Budapest, Tanács krt. 5, II. 7, 1075). Temesváron született 1911. január 22-én. Szülei ellenezték, hogy szíve vágját kövesse, és a művészi pályára lépjen, ezért a szegedi egyetem orvostudományi karára iratkozott be, és szerezte meg 1939-ben az orvosi doktorátust. De nem lett hűtlen a művészet-höz sem. Szegeden azokban az években élénk művészeti élet zajlott. A város volt a magyar exlibris-alkotók egyik központja. Kiváló művészek foglalkoztak ezzel a sok intimitást, rejtett szépséget tartalmazó műfajjal, ott metszette könyvjegyeit fába Buday György és karcolta rézbe Vadász Endre. A művészek és műbarátok ébren tartották a fiatal medikus érdeklődését. Sokat tanult Devidch Sándor szegedi rajztanártól, az akkor ott működő Aba-Novák Vilmostól és a bécsi Hubert Woyty-Wimmer grafikusművésztől is. Megismerkedett a rajzolás, a festés, a fametszés mesterségbeli részével, és megkapta azokat az eszközöket, amelyekkel művészi elképzeléseit meg tudta valósítani. Áldozatkész, igényes gyűjtők is voltak a városban. A szegedi mecénások által rendelt könyvjegyei eljutottak a hazai és a külföldi műbarátokhoz. Ötletes témaválasztásuk, kiegyensúlyozott kompozíciójuk, gondos fametszőtechnikájuk hamarosan felkeltette a külföldi gyűjtők figyelmét is, és egyre-másra érkeztek számára a megrendelések.

Korai, erősen expresszív megfogalmazású kisméretű fametszetei sokat merítettek a folklórból. Egy átmeneti, romantikus periódus után azonban megtalálta egyéni kifejezésformáját, mással össze nem téveszthető vésőkezelését. A valóság talaján áll, de művészetét át- meg átszö-

vik a szürrealista elemek: egyik-másik lapja bevilágít a ma emberének tudatalatti, bonyolult lelkivilágába. Orvosi tanulmányait is értékesíteni tudta itt: az anatómia a test formáinak megismeréséhez nyújtott segítséget, a pszichiátria pedig a lélek szinte kiismerhetetlen útvesztőibe engedett számára bepillantást. Később a színek világának vonzásába került, különösen, amióta orvosként nyugalmába vonult.

Hazai kiállításain kívül számos külföldi megrendelés és Tokióban megrendezett kiállítása tanúskodnak sikereiről. Ezúttal azonban elsősorban a grafikus Bordás Ferencről szólunk. Nemcsak kisgrafikák, könyvjegyek, alkalmi grafikák alkotják életművét, hanem illusztrációk és nagyobb képgrafikák is. Ezek túlnyomó része fametszet, de számos linóleum-metszete, rézmetszete, rézkarca és foltmaratása is bizonyítja, hogy a grafikai művészetek mindegyikében otthonosan mozog. A hazai szakirodalmon kívül dán, olasz, portugál kiadványok is foglalkoztak munkásságával, az olasz Servolini például a mai magyar fametszőművészetéről írt könyvében kimerítően tárgyalja Bordás Ferenc művészetét. Kiállításainak tekintélyes sorát idézve hadd említsük többszöri részvételét a lengyelországi Malborkban megrendezett nemzetközi exlibris-biennálékon és az exlibris-kongresszusok alkalmával rendezett bemutatóit. Kisgrafikáit eddig legnagyobb (de korántsem teljes) számban 1977-ben a Veszprémi Megyei Könyvtárban és a Pápai Városi-Járási Könyvtárban mutatták be. Ez alkalommal kiadták kisgrafikáinak alkotásjegyzékét is, felsorolva 365 exlibrisének és alkalmi grafikájának adatait — azzal a megjegyzéssel, hogy ez a szám még e szűkebb területen sem jelenti a teljességet.

Semsey Andor